

AKTIVITA 6

Vhodná pre žiakov 3. a 4. Ročníka ZŠ

Ako si doba moderná podmanila človeka.

Prečítanie rozprávky:

Kedysi dávno pradávnou, keď naši predkovia nestavali domy, ale žili v jaskyniach, bol všade les. Tiahol sa od východu na západ a od severu na juh a naopak. Lesu vládla mocná Príroda. Príroda bola nekompromisná vládkyňa. Stanovila pravidlá a všetci ju museli poslúchať. Kto odmietol, toho potrestala. Našťastie, Príroda bola múdra a zákony boli prispôsobené pre všetkých obyvateľov lesa. Jedno pravidlo bolo pre všetkých rovnaké. Žiť bez smetí. Všetko, čo obyvatelia potrebovali, museli dokonale spotrebovať. Dokonca ani smrť neznamenal v lese koniec. Keď spadol mŕtvy strom, z jeho kmeňa si spravili svoje hniezdo vtáčiky a hlodavce. Pod kôrou sa zabývali huby a machy, a na celom spadnutom strome vyrástli maličké stromčeky, ktoré si z jeho kmeňa brali živiny. O toto sa staral Cyklus života, ktorý sa do Prírody zamiloval. Príroda sa postarala, aby všetci mali čo jesť a Cyklus života zase dbal, aby si všetci nažívali spokojne. A takto si tu spolunažívali tisíce a milióny rokov. Keď vtom jedného dňa, kde sa vzala tu sa vzala, priletela z vesmíru sesternica Prírody, Doba moderná. Keď videla ako si jej sesternica dobre nažíva a ako ju majú jej poddaní radi, začala žiarliť. Aj ona chcela takých poddaných. Vybrala si človeka. Prečo, to sa asi už nikdy nedozvieme. Ale vieme, že dala človeku rozum a povedala mu, že mu patrí celý les. A tak človek začal les rúcať. Rúbal stromy, zabíjal zvieratká. Staval cesty, vymyslel čmudiace továrne, autá, mestá. Doba moderná si od svojich poddaných vyžiadala, aby ničili les. A ľudia Dobu modernú naslepo poslúchali. Už dávno prestalo platiť pravidlo o živote bez smetí, práve naopak. Doba moderná vyžadovala, aby sa ľudia stále nanovo obliekali, aby stále niekde cestovali, aby továrne ešte viac a viac čmudili. Do popredia sa dostali nie zákony prírodné, ale ľudské, ekonomické. A ľudia vytvárali čoraz väčšie kopy smetí. Dokonca ich začali zakopávať do zeme alebo sypať do morí. I prišiel čas, keď ľudia prestali do lesa chodiť úplne. Nepovažovali sa viac za súčasť Prírody. Zmysleli si, ľudia, že zničia lesy úplne. Načo by im boli! Doba moderná sa tešila. Veď o toto sa celý čas snažila! A človeku trvalo len pár rokov aby Prírode a Cyklu života takto ublížil. Veru hej, vybrala si Doba moderná za svojho poddaného, človeka, správne. Príroda to všetko v tichosti pozorovala a čakala..... Ako mama, keď vidí svoje nezbedné dieťaťko. Lebo ho aj tak miluje a za nič na svete nie je ochotná sa ho vzdať. Keď človek rúbal posledný kúsok pralesa, zaslala na neho Príroda varovanie. Mocné

víchrice, záplavy, spaľujúce horúčavy. Človek nepochopil! Bojoval s Prírodou ďalej. A tak si Príroda povedala, že to najprv skúsi po dobrom. R o z p r á v k a Ako si Doba moderná podmanila človeka 17 I zavolala svoju sestru, Dobu ekologickú, aby človeku dohovorila. Keď už má ten rozum, nech ho začne aj používať. Avšak Doba ekologická musela s človekom rozprávať potajomky, aby ju Doba moderná nevidela. Preto si Doba ekologická vybrala len zopár ľudí, ktorí nestratili ešte svoju lásku k Prírode. Dokonca, stále sa považovali za súčasť lesa! Doba ekologická im vyjaviť, čo na nich môže Príroda zaslať. A tak títo ľudia, ktorí sa nazvali ekológovia šli do sveta a všade, v televízii, na internete, protestmi na uliciach sa snažili presvedčiť ostatných, aby Prírodu počúvli, prestali ničiť lesy a upratovali smeti. Príroda chcela, aby sa dohodli. Človek si môže ponechať svoje stavby, ale musí začať upratavať a pomáhať lesu v obnove. Človek by aj poslúchol, ale Doba moderná ho držala pevne v svojom zovretí. Ako tento príbeh skončil? Nevie. On sa totiž ešte stále deje. Pochopí nakoniec Doba moderná, že môže žiť s Prírodou v súlade? Čo si myslíš Ty?

Naša Zem však poslala odkaz všetkým deťom:

Vylúšti odkaz:

ZEM					
1	M	C	Ž	Ô	O
2	Y	P	A	Ó	I!

2 , 1 , 1 , 2 , 1

2 , 1 , 1 , 1 , 1

1 , 2

VYLÚŠTENIE: POMOC, POMÔŽ MI!

Rozhovor a vysvetlenie pojmov triedenie a recyklácia:

No a nám pomaly, ale isto vznikajú celé hory odpadu! Vieš, čo sa stane so všetkým, čo vyhodíme do smetného koša? Áno, kôš vysypú smetiari do veľikánskeho smetiarskeho auta a tým končí aj záujem ľudí o smeti. Veď sú fuj! Odporné a smradľavé. Lenže to smetiarske auto vysype obrovskú kopy smetí neďaleko za mestom, na mestskú skládku. A sú to obrovské hory smradľavých smetí, s ktorými si usilovní červíci a baktérie nevedia poradiť. Dospelí povedia v dospeláckom jazyku, že ich nevedia rozložiť. Lebo títo malí šikovníci papkajú odpad a z neho vznikne kompost, nová pôda pre rastliny. Ale iba vtedy, keď je ten odpad správne rozdelený. Na jednej kope odpad, ktorý môžu papať červíci, na druhej plasty, z ktorých vyrobíme nové hračky alebo aj oblečenie, na inej zase sklo, ktoré roztavíme v peci a vyrobíme nové výrobky. **Toto oddeľovanie na kopy sa volá triedenie a keď vyrábame zo starého nové, alebo znovu využijeme, tak to je zase recyklácia.** Ale je tam aj kopa nebezpečných odpadov, ako sú chemikálie, baterky, kyseliny a iné fuj veci. Tie nevieme znovu využiť, ale keď ich máme takto pod kontrolou, vieme dbať na to, aby neuškodili zvieratám v prírode.

Lenže čo s kopy neroztriedeného odpadu na smetisku? Tak si to tam všetko leží a ochká a prská a dusí sa a potí sa. A len sa tá hora zväčšuje, lebo každý týždeň privážajú smetiarske autá ďalšie kopy odpadu. A keď je už úplne obrovská, spraví ďalšiu horu. Tu sa dostávame k problému, s ktorým si naša planéta Zem nevie dať rady. My, ľudia, robíme veci, aby sme mohli žiť pohodlne a tieto naše aktivity ovplyvňujú svet okolo nás. Robíme rozhodnutia, ktoré škodia pôde, vode, vzduchu a aj živým tvorom. Vytvárame tak veľa odpadu, že už si s ním príroda nevie poradiť. Škodlivé látky sa dostávajú do vody, do vzduchu aj pôdy. Áno, presne tak, tá voda, ktorú pijeme, alebo sa v nej kúpeme! Neboj sa, ujočia vo vodárňach starostlivo kontrolujú všetku vodu. Keď pokrútiš kohútikom, vieš, že sa môžeš napiť. U nás je to samozrejmosť, no niekomu už nie.

Prezradím ti dôležité slová! Cyklus života. Cyklus preto, lebo sa stále točí dookola a dookola. Napríklad taká jahoda. Sladká voňavá dozretá jahôdka. Mňam. Keď je zrelá, odtrhnem ju a spapám. Mňamky! Čo neodtrhnem ja, vyďobkajú vtáčiky alebo sa vysuší a semienka odletia na inú lúku, kde o rok znova vyrastú sladké jahôdky. My aj vtáčiky sme sa napapali a jahôdky znova dozreli. A to je ten cyklus života. Presne takto funguje všetko na svete, ale vo veľkom. Nič zložité, však? Presne tak. Lenže, keď odpad leží celé roky na skládke, cyklus života sa naruší. Nakoniec začnú z neho vytekať jedovaté látky,

ktoré presiaknu do pôdy a z nej do spodnej vody alebo jedovaté plyny, ktoré idú do vzduchu a spolu so slniečkom spôsobia, že sa celá Zem otepluje. Otepľovanie Zeme poznáme aj pod názvom globálne otepľovanie. A to okrem iného spôsobuje, že sa roztápajú ľadovce, ktoré sa doteraz nikdy netopili. Zvieratká, ktoré tam žijú, prichádzajú o svoje domovy. Inde žiť nevedia, a tak sa môže stať, že jedného dňa vyhynú.

Skupinová práca: žiaci pracujú v skupine, spoločné čítanie a porovnanie s 10 zásadami Superhrdinu. (Zostroja príkazové značky na farebnom papieri) napr.:

 TRIEĎ
ODPAD ŠETRI
VODOU CHOĎ
PEŠI, NIE
AUTOM ZHASNI
SVETLO

Tak, aby sme aj my pomohli, staňme sa **Superhrdinami** a skúste vymyslieť, čo by sme mohli urobiť aby sme robili čo najmenej odpadu. (10 zásad Superhrdinu)

Nácvik refrénu piesne: **RECYKLÁTOR HRDINA**

Motto celého workshopu je, že všetci z nás sa môžu stať Superhrdinami Recyklátormi, ktorí pomáhajú chrániť Zem a život na nej. Stačí dodržiavať 10 zásad Superhrdinu.